

AIGÜES DE TARDOR: LA FORÇA DE LES PARAULES

És cert que hi ha tantes sensibilitats com persones i que, per tant, cada persona digereix de manera diferent les notícies que els mitjans de comunicació ens mostren en els seus aparadors de realitat. Per això espero no caure en una generalització massa agosarada quan dic que a molts ens esgarrija i, al mateix temps, ens sorprèn, conèixer tan sovint situacions de violència de gènere. Per què encara ara, després de tantes campanyes de sensibilització i de les mesures legals preses pel govern, els casos d'agressions a les dones continuen fent-se un lloc als informatius? Quines són les causes que fan que un infant esdevingui un home agressor?

En *Aigües de tardor* (Cruïlla, març de 2006), Margarida Aritzeta s'endinsa en les relacions entre les persones per parlar-nos-en de manera realista. Tanmateix, lluny de crear uns personatges estereotipats (l'agressor d'una banda, la víctima de l'altra), construeix una bastida on els sentiments, els records i els esdeveniments són els pilars de la seva caracterització, complexa i acurada. En aquesta història condensada (transcorre en només un dia), el jove adolescent que acaba de cometre el seu primer acte com a maltractador es converteix en la seva pròpia víctima. Aritzeta no el justifica, però l'humanitza: ens apropa a un jove aparentment triomfador, simpàtic, atractiu i líder de la colla, però que, de vegades, reacciona amb una violència i una agressivitat que amaguen la por, la fragilitat, la debilitat i la inseguretat que van imprimir una personalitat forjada en una llar en la qual no sabien expressar-se l'amor i l'afecte.

Però de la mateixa manera que en la realitat les persones no són éssers aïllats amb vides aïllades, la relació entre els personatges adolescents d'aquesta novel·la només és una de les moltes connexions que s'hi troben i que teixeixen, com en una teranyina filada pacientment, tot un entramat de vides, cadascuna de les quals ve definida per la seva pròpia història.

És així com darrere el primer argument, la fugida d'una noia atemorida enmig d'una tempesta i una riuada ferotges, el lector pot anar descobrint tot un seguit de personatges ben construïts, caracteritzats psicològicament i representatius de diverses realitats humanes: petits cristalls que, en la lectura global, fan de l'obra un calidoscopi ric i bigarrat. La vida, en una paraula.

Aritzeta ens parla de l'agressivitat i de les seves causes, sí. I també de molts altres temes: de com vèncer les pors, fins i tot les més amagades i soterrades; de fins a quin punt el passat determina el present i de com podem ser capaços d'encarar el futur; de la força que cal per deslliurar-se de lligams que llastren i per actuar de manera diferent a com creiem que s'espera de nosaltres. Cal destacar, encara, la contundència i l'encert amb què parla de com temem allò que ens és desconegut o, un cop descobert, ens és diferent, forà, i de com podem reaccionar-hi: quan s'organitzen colles de gent per escarmentar un estranger per haver comès, presumptament, un acte il·legal, la veu narrativa etziba *“Ningú no podia controlar-los, ningú no seria capaç d'aturar-los. Era la força bruta, l'instint atàvic que protegia els propis dels forasters.”*

A diferència de les aigües de tardor que l'autora fa baixar embravides per la riera enduent-se violentament tot el que troben, la novel·la avança amb fluïdesa fent marrades cap al passat, com la falsa sensació que provoquen alguns meandres, i transporta el lector, amb un vocabulari ric, precís i ple de matisos i tonalitats, fins a un desenllaç colpidor.

NOEMÍ BAGÉS

Publicat al diari *El Punt* el 29 de gener de 2007